

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Sententiae generales de opusculis Hieronymi etc. - Cod.
Aug. perg. 177**

Hieronymus, Sophronius Eusebius

[S.l.], [9.-10. Jh.]

Epistola Hieronimi ad Pammachium

[urn:nbn:de:bsz:31-12948](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-12948)

adeorum compactionem nabuchodonosor seruus dñi uocabat. ita & nos
 infelices modo quattuor displicemus dō. ut pertrabiam barbarorum illius
 in nos iradesaeuat. [Zechias egit paenitentiam & centum octoginta quin-
 q; milia assyriorum ab uno angelo delatae sunt. Iosaphat laudem dñi con-
 cinebat. & dñs p laudante superuebat. Moyses contra amalech non gladio
 sed oratione pugnauit; ita & nos si erigi uolumus p sternamur. & iam pute-
 mus causas morbi. ut morbus pariter aufertur. Xerxes rex potentissi-
 mus cum de sublimi loco infinitam hominū multitudinē & innumerebilem
 uidisset exercitum. fletse dicitur. qđ post centū annos nullus eorū quos tunc
 cernebat sup futurus eēt. Nemo est nrm qui a latas suae tempore pster
 labentia dili genter inspiciat; dum enim non sentimus sic senes efficimur.
 & cum cotidie commutemur. a se nos tamen eē nos credimus. si dicto si
 scribo si relego si emendo. de uitae mea delatitur. quot puncta notari.
 tot meorum damna sunt temporum; si nauigare uoluerō. p singulos fluc-
 tus a latas meae momenta minuuntur; quaecum ita sint. hoc solum de
 presenti uita lucrum facimus. qđ in xpi seruitute consumimus.

qmo nabuch^{or} ex^{ter}
 suus dō q̄ Ithael

qmo xpianis pugna
 sit plq oratio q̄ gla

GEN

GEN

INCIPIT EPISTOLA HIERONIMI AD GRAMMACHIUM

DE MORTE PAULINAE

Sanato uulnere & in cicatricem superductae cuti. si medicina colorem
 reddere uoluerit. dum pulchritudinem corporis querit. plagam do-
 loris instauret; Ita & ego serus consolator qui in portune perbien-
 nium tacui. uereor uenire in portunus loquar. Et ad trecentis uulnus

CONTRA
 MORTEM

pectoristui quod tempore & uocatione curatum est. commemoracione exul-
cerem. Quae enim aures tam durae. quae desilice excisa proecordia. &
hyrcanarum tigrum lacte nutrita pos sunt sine lacrimis paulinae tuae
audire nomen. Quis parturientem rosam & papillatum corymbum ante
quam in calatum fundatur orbis tota rubentium foliorum pandatur ambi-
tio in mutaturae demissum aequis oculis marcescere uideat. fractum est
preliosissimum margaritum. uirens smaragdi gemma contrita est.
Quid boni habeat sanctas. Languor ostendit. Plus sensimus quod habui-
mus. postquam habere desiimus. In agro terrae bonae tres fructus
legimus. Centesimum sexagesimum & tricesimum. In tribus muli-
eribus & sanguine & uirtute coniunctis. tria xpi praemia recog-
nosco. Eustochium uirginitatis flores melle. paula laboriosam
uiduitatis aream terit. paulina matrimonii castum cubile conser-
uat. Talis. tali filiarum mater fulta comitatu. totum sibi in terris
uindicat qd xps pmisit in caelo. Et ut quadrigam domus una mitte-
ret scitatis. & feminarum uirtutibus responderent uiri. additur
comes pammachius. uerum hic zechihelis cherubim. cognatus.
gener. maritus. immo frater amantissimus. quia sca consortia
spis uocabula non tenent nuptiarum. Huic armati praesident.
De his equis. & abacuc canit. Ascendens sup equos tuos. & equita-
tio tua salus. In pari cursu. pari animo ad palmam tenditur.
Discolores equi. sed uoluntate concordet. Unum aurigae iugum.

trahunt. non ex peccantes flagelli uerbere. sed ad uocis hortamenta
 feruentes. Dicamus aliquid & de philosophis. Quattuor uirtutes de
 scribunt stoici. ita sibi inuicem nexas & mutuo coherentes. ut qui unam
 non habuerit omnibus careat. Prudentiam. iustitiam. fortitudinem.
 temperentiam. has omnes sic habetis singuli. ut tamen eminentas in sin
 gulis. Prudentia in te. in matre iustitia. in uirgine fortitudo. in nup
 ta. temperentia praedicatur. Quid enim eo sapientius qui contempta
 mundi stultitia. xpm secutus est di uirtutem & di sapientiam. Quid ma
 tre iustus quae inter liberos opibus distributis. docuit diuitias contem
 nendo. quid filii amare deberent. Quid eustochio fortius. quae nobi
 litatis portas. & arrogantiam generis consularis. uirginali proposito
 fregit. & in urbe prima primum genus sub iugaueret pudicitiae. Quid
 paulina temperentius. quae legens illud apti honorebiles nuptiae
 & cubile immaculatum. Nec sororis felicitatem nec matris continentiam
 ausa appellere. maluit in humilibus tuto pergere quam pendulo gradu in
 sublimioribus fluctuare. Quamquam illa in toto semel matrimonio nihil ali
 ud diebus. ac noctibus cogitauit. nisi ut reddito fructu nuptiarum. secundum
 castimoniae gradum arriperet. & tanti dux femina facti. uirum propo
 sito suo iungeret. non relinqueret salutis comitem sed expectans. Dumque cre
 bris abortis & ex per ta fecunditate conceptuum. non desperet liberos &
 soerus auiditatem maritiq; tristitiam praeponeat. inbecillitate sua passa
 est aliquid de re chelis exemplo. & pro filio doloris ad dextere. uirum

desiderii sui peperit heredem. Certisq; auctoribus didici illam non primę
sententiaedi. Crescite & multiplicamini & replete terram. nec officio con
iugali seruire uoluisse. sed ad hoc optas se filios: ut xp̄o uirgines parere.
Legimus & uxorem sacerdotis finees audita captiuitate arcaedni. subito
uteri dolore correptam edidisse filium hichaboth. & inter manus & offi
cia feminarum animã emisisse cum prole. De prima ueniam in hoc. est fi
lius uirtutis ac dexteræ. de secunda inlicitus sacerdos di ex arcae cogno
mine nascit. Nobis post dormitionē somnumq; paulinae pammachium
monachum ecclesia peperit postumum. & patris & coniugis nobilitate
patricium. elemosinis diutem. humilitate sublimem. Apostolus scribit
ad corinthios. Uidele fr̄s uocationem ur̄am. quia non multi sapientes non
multi nobiles. Hoc nascentis ecclesiae rudimenta poscebant ut genuū
sinapis paulatim in arborem cresceret. ut sensim euangelii fermentum
totam ecclesiae massam altius eleuaret. Nostri temporibus roma possidet.
quod mundus ante nesciuit. Tunc rari sapientes nobiles xp̄iani. nunc
multi monachi sapientes. potentes. nobiles. quibus cunctis pammachius
sapientior. potentior. nobilior. Magnus in magnis. primus in primis.
ΧΡΧΙC ΤΡΑΤΗΓΥΟC. monachorum. Tales paulina mortis sua nobis li
beros dedit. quos uiuens cupieret possidere. Lasciare sterilis quae non
parit. erumpe & ex clama quae non parituris. qm̄ quot romae paupe
res sunt. tot filios repente genuisti. Ardentes gemmae quibus antecollū
& facies ornabantur. egentium uentres saturont. Vestes sericae & lau

14
rum in fila lentescent in mollia lanarū uestimenta mutatae sunt. quib: re-
pellat frigus. non quib: nudetur ambitio. Deliciarū quondā suppellectilem uir-
tus absūmit. ille caecus extendens manū. & sepe ubi nemo est clamitans. he-
res paulinae. coheres pammachi uest. illum truncum pedib: & toto corpore
se trahentem. tenens puellae sustentat manus. Flores quae prius salutan-
tium turbas uomebant. nunc amiseris obsident. Alius tumentis qualiculo
mortem paraturit. Alius elinguis & mutus. & ne hoc quidem habens unde
rogat. magis rogat quia rogare non potest. Hic debilitatus a paruo. non
sibi mendicat scipem. Ille putre factus morbo regio. sup uiuit cadaueri suo.
Non mihi si linguae centum sint. oraeq: centum. omnia paenarū nomina
percurrere possim. hoc exercitū comitatus incedit. in his xpm confouet.
horum sordib: dealbat munere uis pauperum. egentium candidatus. sic
festinat ad caelum. Celeri mariti sup tumulos coniugum spargunt uio-
las. rosas. lilia. floresq: purpureos. & dolorem pectoris. his officis consolant.
Pammachus uoster sanctam fauillam ossaq: ueneranda elemosinae bal-
samis rigat. his pigmentis atq: odorib: fouet cineres quiescentes. sciens scrip-
tum. sicut aqua extinguit ignem. sic elemosina peccatū. Quantas uirtutes
habeat misericordia & quib: donanda sit praemiss. Beatus cyprianus gregendi
uolumine persequitur. & danhelis consilium probat qui regem impiissimum si
se audire uoluisse. scisse se pauperem sustentatione saluandū. Gaudet
huiuscemodi filiae mater herede. non dolere oper ad alium puenisse. quae cernit
isdem quib: ipsa uoluerat erogari. quin potius gratulatur absq: labore suo

MON

sua uota compleri. Non enim substantiae deminutio. sed operum commutatio
est. quis hoc crederet ut consulum pro nepos. & furiani germinis decus. in
ter purpureos senatorum fur uatunica pullatus incederet. ut non erubesceret
oculos sodalium ut deridentes se ipse derideret. Est confusio qua educit ad mor
tem. & est confusio qua educit ad uitam. Prima uirtus est monachi contem
nere hominum iudicia. & semper apti recordare dicentis. si adhuc hominibus pla
cere uellem xpi seruus non essem. Tale quid & dñs loquitur ad phelias. qm̄ posue
rit faciem eorum quasi orbem eneam & lapidem adamantinum & columnam ferream.
ne pauperent ad iniurias populi. sed in pudentiam subsannantiū frontis rigore
contererent. In gemis liberaliter educta. facilius uerecundia quam solus
superet. & quos tormenta non uincunt. interdum uincit pudor. Non est parū
uirum mobilem. uirum disertum. uirumq; locupletem. potentium in plateis
uitare comitatum. miscere se turbis. adherere pauperibus. rusticis copulari.
de principe uulgum fieri. sed quanto humilior. tanto sublimior est; Lucē & mar
garam in sordibus. & fulgor gemmae purissimae etiam in luto rediat. hoc: qd
dñs repromisit. glorificantes me glorificabo. Alii hoc intellegant de futuro.
quando meror uertetur in gaudium. & tunc se unte mundo scōrum corona non
trahent. Ego & in presentiarum uideo promissa compleri. Antequam xpo to
tamente seruire. notus eret in senatu. Sed & multi alii habebant in fu
las pconsulares. totus orbis huiusmodi honoribus plenus est. Primus
eret. sed inter primos precedebat. alios dignitate. sed & alios sequeba
tur. Quamuis clarus honor uilesit in turba. & apud bonos uiros

GEN

indigna ipsa fit dignitas. quam multi indigni possident. Unde egregie
 de caesare tullius. dum quosdam ait ornare uoluit. non illos honesta
 uit. sed ornata ipsorum turpauit. At nunc omnes christi ecclesiae. pammachium
 loquuntur. mixtur orbis pauperem. quem huc usque diuitem nesciebat. Quid
 consulatu inlustrius. uel annuus honor est. & postquam alius successerit. prior
 desinat. Latent in multitudine laureae. & triumphus interdum triumphantium sor
 dibus polluantur. quod antepmanus patricius credebat. & sola nobilitas posside
 bat. quo marcus uictor numidiae reuocatum atque umbrorum obnobilitate
 familiae putabatur indignus. quod scipio ultro annos puritate meruit.
 nunc sola militia possidet. & agrestia dudum corporis fulgens palmata cir
 cumdat. Plus ergo accepimus. quam dedimus. Parua dimisimus. & grandia
 possidemus. Centuplicato fenore christi promissa redduntur. In tali agro elisa
 ac quondam sitierat. qui paruos ad mortem ante euangelium euangelicam
 portauit crucem. Si uis inquit perfectus esse. uade uende omnia quae habes & da
 pauperibus. & ueni sequere me. si uis perfectus esse. Semp grandia in audientium
 ponuntur arbitrio. & ideo uirginitatem apostolus non impendit. qui aduersus disputans de
 eunuchis qui se castros sent propter regnum caelorum. ad extremum intulit. qui potest
 capere capiat. Non est enim uoluntas neque currentis. sed misericordiae est di. si uis
 perfectus esse. Non tibi inponitur necessitas. ut uoluntas proxiimum consequatur.
 Si ergo uis esse perfectus. & desideres esse quod prophetae esse. quod apti esse. quod christus
 est. uende non partem substantiae. uel inopes pecuniae in fidelitatis occa
 sio sit. & cum annania & saphira per eas. sed uniuersa quae possides. Cumque

VIRG

uendideris. da pauperibus. non locupletibus. non superbis. Da quae necessitas susten-
telur. non quo augeantur operes. Cumque legeris illud apti. bouitricum uentis os
non obtinebis. & dignus est. operis mercedem sua. & qui altari ministrant
de altario participant. Memento huius quoque sententiae. habentes uictum
atque uestitum his contenti sumus. Ubi uideris fumare patenas. & fasides aues
lenas uaporibus discoqui. ubi argenti pondus. feruentes manus. comatulos
pueros. preciosas uestes. picta tapedia. ubi ditior est largitore cui largien-
dum est; Pars sacrilega est. rem pauperum. dare non pauperibus; & tamen
non est satis profecto & consummato uiro operes contempere. pecuniam dissipare
& proicere. quod in momento & perdi & inueniri potest. Fecit hoc socrates the-
banus. fecit antisthenes. fecerunt plurimi quos uiciosissimos legimus; Plus de-
bet christi discipulus prestare. quam mundi philosophus. Gloriam animal &
populares aurae atque rumorum. uenale mancipium est. Tibi non sufficit operes
contempere. nisi christum sequaris; Christum autem sequitur. qui peccata dimittit. &
uirtutum comes est. Christum. scimus sapientiam. Hic thesaurus in agro
scripturarum nascitur. haec gemma multis emittitur margaritis. Sin autem
adamaueris captiuam mulierem. id est sapientiam secularem & eius pulchri-
tudine captus fueris. decalua eam. & in lecebras crinium atque ornamenta
uerborum cum mortuis unguibus seca. Laua eam propheta in uetro. & tunc
requiescens cum ea dicit. sinistrae eius sub capite meo. & dexterae illius
amplexabitur me. & multos tibi foetus captiuam dabit. ad demoabit de
efficietur israhel. Christus sanctificatio est. sine qua nemo uidebit faciendi.

mon

16
Xp̄i redemptio. Idem redemptor & p̄xielium. Xp̄i omnia. ut qui omnia
propt̄ xp̄m dimiserit. unū inueniat p̄ omnib; & possit libere p̄clamare
pars mea dñi. Sentio te diuinis ardere doctrinis. nec temeritate quo
rundam docere quod nescias. sed ante discere quod docurus es. Sim
plices epistola eluae olent p̄phelas. apostolos sapiunt. Non coturnatā
affectus eloquentiā. nec more puerorum argutas sententiolas in clausu
lis struis. Cito turgens spuma dilabitur. & quamuis gignendis tumor con
trarius sanitati est. scitum est illud catonis. sat cito. si sat bene. Quod
nos quondam adulescentuli cum ap̄fecto oratore in p̄fatiuncula di
ceretur. risimus. Memnis se te p̄to erroris mutui quando omne a
theneum scolasticorū uocib; consonabat. sat cito. si sat bene. Felices es
sent inquit fabius artes. si de illis soli artifices iudicarent. Po & iam non
potest nos se nisi qui uersum potest struere. Philosophos non intellegit.
nisi qui scit dogmatum ueritates manufacta & oculis. Patientiam magis
probant artifices. nr̄a quam dura sit necessitas. Hinc potes animad
uertere. quod uulgis tantum est iudicio. & ille in turba meluendus quē
cum solum uideris despicias. Haec p̄sleriens t̄ligit eruditas con
tentus aurib; non magno perecures quid imperitorum dein gemotuo
rumusculi iactent. sed p̄phelarum cottidie medullas bibas. xp̄i mys
tes. patriarcharum s̄m̄ mystes. siue legas. siue scribas. siue iugiles.
siue dormies. Amos tibi semp̄ bucina in aurib; sonet. Hic litus excitat
animā tuā. hoc amore furibundus quere in lectulo quem desideret

GEN

animatua & loquere confidenter. Ego dormio & cor meum uigilat.
Cumq; inueneris eum & tenueris. ne dimittas. Et si paululum dor-
miant elapsum fuerit emanibus. noli protinus desperere. egrede-
re in plateas. ad iuxta filias hierusalem. repperies eum cubantem in me-
ridie. Las sum. ebrium. noctis rore madefactum. inter greges so-
daliu. in aromatum uarietatib: inter poma paradysi. ibi ei da ma-
millas tuas. sugat de erudito pectore. & requiescat inter medios ceros
pennae de argentate columbae. & interiora eius in fulgore auri. Par-
uulus iste & puer qui butyro & melle saginatur. qui inter caseatos nu-
tritus est montes. cito crescit in iuuenem. uelociter in te hostes spo-
liat. mature praedatur damascum. & regem uincet assyrium. Au-
diote senodochium in portu fecit seromano. & uirgam de arbore
Abraham mausonio plantat se litore. quasi aeneas noua castris mela-
ris. & sup undam tyberis ubi ille cogente quondam paenuria crustis
fatalibus & quadris patulis non pepercit. tu uiculum nostrum
id est domum panis aedificas. & diuturnam famem repentina satu-
ritate compensas. Euge poster. initia trans grederis. statim
summum tenens. de uoce puenis ad cacumen. Primus inter
monachos. in prima urbe primum sequeris patriarcham loth.
quod interpretatur declinans. Campestria eligit. & iuxta pi-
tagore litorem. facilia magis & sinistro ac peritunc sectatur.
tu in arduis & saxosis cum sara tibi monumentum parat ut iuxta

PEN

11

17
sic ciuitas lit tenerum. dele & isq: gigantibus filius enach. hereditate
tuam gaudium & risus excipiat. Diues erit abraham auro arger
to. pecore possessione. uestibus. tantamq: habebat familiam. ut ad
subitos nuntios iuuenib: electis armare possit exercitum. & quattuor
reges quos quinque reges fugauerunt in dan consecutus occidens.
& tamen postquam crebro hospititatis officio dum homines non re
futat. suscipere meruit dñm. non seruis non ancillis impere ut
ut hospitib: ministrarent. & bonum quod exercebat per alios
minuit. sed quasi reperia praeda cum sara sua. humanitati solus
incubuit. ipse pedes lauit. ipse pinguem utculum portauit humeris
de armento. stetit ut seruis peregrinis praedentib: & sarae ma
nibus coctos cibos ieiunaturus apposuit. Haec moneo frater kñe
pi & late quate diligo. ut non solum pecuniam. sed te ipsum xpo offeras
hostiam uiuam. placentem dō. rationabile obsequium tuum. & mi
teris filium hominis qui non uenit ministrare sed ministrare. Et
quod patri archa alienis. hoc discipulis & seruis magister exhibuit
& dñs. Corium pro corio. & omnia quae possi deire dare potest homo
pro anima sua. sed tange in quid diabolus carnes eius: nisi in facie
benedixerit tibi. Scit hostis araqueus maior continentiae. quam
nummorum eē certamen. facile abicitur. quod hēret extrinsecus.
intestinum bellum. periculosius est. Coniuncta dis glutinamus.
unita dis sicimus. Zacheus diues erit. apti pauperes. reddite

ille quadruplum quod accepit. diuisitque pauperibus: medi&latem substantiae quae remanserat; suscepit xpm hospitem. salus est facta domui eius. & tamen quia paruulus erat & apostolicae perceritati se non potuerat extendere. non fuit in duodecem apostolorum numero. A postoli autem quantum ad diuitias nihil. quantum ad uoluntatem. totum mundum pariter reliquerunt. Si offeremus xpo opes cum anima nostra. libenter suscipit; sin autem quae foris sunt do. quae intus diabolo demus. non est aequa participatio: & dicitur nobis. nonne si recte offeres & non recte diuidas. peccasti. Quod patricii generis primus inter primos monachus esse coepisti. non tibi sit tumoris. sed humilitatis occasio. scienti filium dei factum filium hominis. quantumcumque te deieceris humilior xpo noneris. ^{et si} Et sto in cedas pedibus: fuscata tunica uestiaris. aequeris pauperibus: in opum cellulas dignanter intro eas. caecorum oculus sis. manus debiliu. pes claudorum. ipse aquam portes. ligna concidas. focum extruas. Ubi uincta. ubi alapae. ubi sputa. ubi flagella. ubi patibulum. ubi mors. ^u & cum omnia quae dixi feceris. ab eustachio tuo paulaque uinceris. si non opere. ac certe sexu. Ego quidem roma non eram. & tunc me tenebat heremus. atque utinam peruenisset. quando sociotuo uiuente toxocio saeculo seruebant. sed tamen audio quod in mundicias platearum ferre non poterent. quae eunuchorum manibus portabantur. & inaequale solum molestius transcendebant. quibus serica uestis oneri erat. & solis calor incendium. nunc sordidate & lugubres

& sui compactione forniculae uel lucernas concinnant . uel succendunt
 focum . pauimenta uerrunt . mundant legumina . holerum fasciculos
 in feruentem ollam deiciunt . apponunt mensam . calices porrigunt . effun-
 dunt cibos . huc illucq; discurrunt . & certemagnus uirginum chorus
 cum illis habitat . Num huiusmodi ministeria aliis impetere non po-
 terant . sed nolunt uinci ab his labore corporum . quas ipse operent uirtu-
 te animi . Haec dico non quo de ardore mentis tuae quicquam dubitem .
 sed quod currentem impellam . & acriter dimicanti feruorem feruori au-
 geam . Nos in ista prouincia aedificato monasterio & diuersorio propere
 exstructo . ne forte & modo ioseph cum maria bethleem ueniens non in-
 ueniat hospicium . De toto orbe confluentibus turbis obruimur monachorum .
 ut nec ceptum opus deserere . nec superne uires ferre ualeamus . Unde quia
 illud pene nobis de euangelio contigit . ut facturae turris non ante
 computaremus in pensas . Compulsi sumus fratrem paulinianum ad
 patriam mittere . & semirutas uillulas quae barbarorum effugerunt
 manus . & parentum communium cineres uendere . nec ceptum sanctorum mi-
 nisterium deserentes . nisi summaledicis & emulis prebeamus . In calce
 epistolae recordatus sum quadrigae urbane & proposito . quintam de esse
 blesillam . pene oblitus de ealiqui quae prima de uobis precessit ad
 dominum . Verenunc quinq; intres . induas uidemus esse diuisos . Illa cum
 sorore paulina . dulci somno fruitur . tu duarum medius ad christum le-
 uis sub uolabis .

EXPLICIT :: :: :: ::

accem sub
 est facta
 certata se
 numero .
 urtatem .
 pes cum a
 ritus dia
 sirecte of
 primus
 dhumilitati
 umq; rede
 mica uestia
 eas . cateo
 ligna
 ubi fla
 fecerit . ab
 Ego quide
 n pmanus
 audio qd
 manib; por
 quib; serua
 & lugubri